

# Goda resultat i hemsjukvården: patienters symtom minskas på både kort och lång sikt

*Artikelreferat av Erika Berggren.*

## Bakgrund

Människor blir allt äldre och vi överlever med kroniska sjukdomar, det innebär också att vårdbehoven ökar inte minst inom hemsjukvården. Olika kroniska sjukdomstillstånd kan påverka patienternas förmågor och kan göra dem mer bundna till sina hem.

I en studie om patienter som får vård i hemmet från ett team som arbetar med primärvårdsansluten palliativ hemsjukvård undersöks patienters symtombörda vid inskrivning samt vid uppföljning. Trots att det finns kunskap om att patienter med kroniska sjukdomar ofta har besvärande symtom så finns endast få studier om

- hur de enskilda symtomen hanteras i hemmet och
- hur de följs upp över tid

Syftet med den här studien var att avgöra om hög symtombörda minskar efter inskrivning till hembaserad primär och palliativ vård (HBPC)

## Metod

I studien från USA och Manhattan svarade 148 patienter nyligen inskrivna i hemsjukvården (HBPC) på frågor om olika symtom som skattats med hjälp av instrumentet \*ESAS. Frågorna gällde olika symtom och i den här studien (1) önskade de mäta symtomen

- smärta
- depression
- ångest
- trötthet
- aptitlöshet

Inledningsvis gjordes ett hembesök av en läkare och de patienter som uppgav minst ett symptom enligt ESAS ingick i studien. Läkaren gjorde därefter en bedömning och plan för efterföljande vårdinsatser i hemmet. Vid varje hembesök följdes patientens symptom upp och behandling gavs enligt patientens individuella behov.

Patienten fick hemsjukvård från ett team bestående läkare, sjuksköterskor, kuratorer och till teamet fanns administrativ personal. Det fanns möjlighet till akut hembesök och till dygnet runt vård vid behov. Patientens helhetsituation ansågs viktig och man ville försöka undvika onödiga eller akuta inläggningar på sjukhusen.

Efter både 3 och 12 veckor följdes patienternas symptom upp via telefonsamtal med nya bedömningar med hjälp av skattningsskalan ESAS.

## Resultat

Förbättringsarbetet hade som mål att påverka hemsjukvårdens förmåga att upptäcka och minska patienternas olika symptom och resultaten kunde också visa på betydelsefulla effekter för patienterna.

Symtomen smärta, ångest, depression och trötthet var betydligt lägre efter förbättringsarbetet, både vid 3 och 12 veckors uppföljning. Aptitlöshet som är ett viktigt symptom kunde också lindras på kort (3 veckor) och lång (12 veckor) sikt.

Den bästa effekten sågs alltså vid det senare uppföljningstillfället.

## Slutsats

Studien bekräftar att patienters symptom framgångsrikt kan hanteras och minskas i hemmet. Utvecklingsarbeten likt detta bör fortsätta där patienters symptom bedöms, minskas samt följs över tid.

## Avslutande kommentar

Aptitlöshet minskade speciellt på lång sikt, ett resultat som verkligen är positivt eftersom undernäring är ett alltför vanligt problem för patienter som är svårt sjuka.

Problem med att äta och dricka är vanligt hos patienter i både tidigt och sent palliativt skede och kan yttra sig som fysiska, psykosociala och existentiella problem. Att många patienter också lider av undernäring pekar på att trots att vi känner till risker för undernäring så uppmärksammas inte patientens aptitlöshet och mat och näringsproblem.

Det ställs allt högre krav på och det finns behov av medveten och tillgänglig palliativ vård med god symtomlindring. Det är därför viktigt att vi som vårdar patienter i hemmet får struktur i arbetet med att uppmärksamma och lindra patienters symtom för att lindra patientens svårigheter på både kort och lång sikt.

\*Edmonton Symptom Assessment Scale (ESAS)

## Referenser

- Ornstein K, Wajnberg A, Kaye-Kauderer H, Winkel G, DeCherrie L, Zhang M, et al. Reduction in symptoms for homebound patients receiving homebased primary and palliative care. *J Palliat Med.* 2013 Sep;16(9):1048-54.

## Källa

<http://pkc.sll.se/kunskap/vetenskapliga-artiklarreferat/goda-resultat-i-hemsjukvarden--patienters-symtom-minskas-pa-bade-kort-och-lang-sikt/>